

Verslag wandeling Strandwerkgroep 23 december 2017 De Panne

Solange Coppens

Het is verzamelen geblazen om 9u op het einde van de Dynastielaan in De Panne. Stadsschoenen worden geruimd voor laarzen en de aanwezigen scharen zich rond Francis, onze gids van dienst! Ik tel op deze grijze winterochtend ongeveer 20 vroege vogels; uiteindelijk waren we met 25. Dorien en ik zijn beginnelingen, fanatieke groentjes zoals Dorien ons noemt. Voor mij is het de tweede wandeling, die ik maak met de Strandwerkgroep, voor Dorien is het de eerste. We waren wel aanwezig op de determinatievergadering van 16 december en daar hadden we opgevangen dat we op wandeling best een emmer meenamen voor de strandvondsten. Dorien had dat zeer letterlijk genomen en stond daar met een grote emmer met daarin nog een hoop doosjes, potjes, zakjes... Ik keek rond en zag, behalve Dorien, nog één iemand met een grote emmer. Ik nam genoeg met een yoghurt-emmertje van 1 liter en een extra plastic zak in mijn rugzak.

Aangekomen bij het strand was er een frisse strakke wind voelbaar. Hoewel de buitentemperatuur 9°C was, voelde de gevoelstemperatuur een stuk lager. We gingen het strand op via de relatief steile en mogelijk gladde dijkwand, maar dat verliep vlotjes. Het viel al onmiddellijk op dat er heel wat turf was aangespoeld, ook vrij grote brokken als gevolg van storm de voorbije dagen.

We begaven ons eerst dicht bij de branding en moesten daarvoor een aantal behoorlijke plassen door: laarzen waren dus geen overbodige luxe! Onderweg keek Francis naar de meeuwen op zoek naar geringde exemplaren.

We begonnen tegenwind richting Frankrijk. Onderweg hielden we halt bij een “strandpaal” o.a. gekoloniseerd door tal van zeepokken. Francis was duidelijk in zijn nopjes toen hij het had over het vulkaantje *Balamus perforatus*, de gekartelde zeepokken *Balamus crenatus* met 6 “muren”, de Nieuw-Zeelandse zeepokken met 4 schelpstukken en... nog een nieuwe geïntroduceerde soort *Balamus glandula* waarover hij net gepubliceerd had in een wetenschappelijk tijdschrift (zie ook in de nummer van de Strandvlo). Tot voor kort, was het voor mij veel gemakkelijker: het waren eenvoudigweg allemaal zeepokken... maar de nieuwsgierigheid is gewekt en we kijken vanaf nu helemaal anders naar zeepokken!

Francis raapte onderweg een soort wier op en gaf een verrassende uitleg over “deze mosdiertjes”: ongelovig vroeg ik of er mosdiertjes tussen dat wier zaten, maar nee: het was helemaal geen wier, maar een aaneenschakeling van mosdiertjes, als vertakte

stengeltjes aan elkaar geklit tot een geheel, dat op fijn wier leek: weer een wijsheid rijker, maar een zekerheid minder! Ik kreeg het “mosdierentakje” mee in mijn yoghurtpotje. Het was de Blaascelpoliep *Vesicularia spinosa*. Andere op wier lijkende vondsten bleken dan weer poliepen te zijn. Zo vonden we ook Zeeden *Abietinaria abietina* en Zeecypres *Sertularia cupressina*.

Er was ook een “Duinkerkenaar” bij de groep, een Fransman, die mij vertelde dat hij erg geïnteresseerd was in dergelijke wandelingen, maar dat die in Noord-Frankrijk niet bestonden. Hij sloot dus geregeld aan bij deze strandwerkgroep, maar dank zij de Latijnse wetenschappelijk naam van de soorten, verliep de communicatie voor hem heel vlot: voor ons daarentegen klonken de Latijnse namen (nog) als Chinees in de oren: we gaan het voorlopig houden bij de Nederlandse namen en de Latijnse namen desgevallend controleren in onze boekjes.

Diezelfde “Duinkerkenaar” gaf mij een “mesje” dat er duidelijk anders uitzag dan de Amerikaanse zwaardscheden *Ensis directus* die ik courant vind op het strand in Middelkerke. Dat mesje, dat hier werd gevonden was groter, rechter, witter en met een verzonken randje aan één uiteinde, gedetermineerd als zijnde een “Messchede” *Solen marginatus*: met die uiterlijke kenmerken moet het ook voor Dorien en mij vanaf nu mogelijk zijn dat onderscheid te maken. Toch merkwaardig dat de strandvondsten zo verschillend zijn in Middelkerke en De Panne ondanks die relatief korte afstand.

Iemand anders gaf mij een leeg doublet afgeknotte gaper *Mya truncata*: ook zo een soort die hier in De Panne vrij courant te vinden is en die ik in Middelkerke nog niet had opgemerkt.

Alle messcheden en afgeknotte gapers, die ik vanaf nu vond, nam ik mee in mijn yoghurtemmertje dat vlug vol dreigde te worden.

Ik kreeg intussen ook de koker van een perkamentkokerworm *Chaetopterus variopedatus* in handen. Daar had ik nog nooit van gehoord en omdat ik op dat moment niet goed wist naar wat eerst te kijken, nam ik die perkamentkokerworm gewoon ook mee in mijn yoghurtemmertje om achteraf rustig te bekijken en op te zoeken in de strandvondsten-bijbel van Hans: Ik begon Dorien met haar grote emmer te benijden...

Iemand vond een mooi eikapsel van de Stekelrog *Raja clavata*, iets wat vrij courant is al hoorde ik dat ze vroeger veel en veel algemener waren. Maar iets verderop lag een erg gelijkend, maar bijzonder groot exemplaar. Francis wist ons te vertellen dat dit het eikapsel was van de Blonde Rog *Raja brachyura*: voor Dorien en mij opnieuw een totaal nieuwe waarneming. Terloops geeft Francis mee dat, als we de eikapsels van roggen willen meten, we dat moeten doen als ze nog nat zijn, want ze krimpen tijdens het drogen.

Een beetje verderop kwam ook de Driekantige kalkworm *Pomatoceros triqueteter* ter sprake. Die had zich gevestigd op een Otterschelp *Lutraria lutraria* en op een Messchede die Dorien had gevonden maar ook veel andere schelpen bleken er mee begroeid.

Francis gaf mij ook een aantal doubletten van de Halfgeknotte strandschelp *Spisula subtruncata*. Ook dat had ik in Middelkerke nog niet opgemerkt. Francis wees erop dat vooral dergelijke waarnemingen belangrijk zijn om een idee te krijgen van welke soorten er nu leven en hoe die soorten op termijn evolueren. Waarnemingen van fossiele schelpen zijn op dat punt veel minder relevant. Voor ons weer een nieuw probleem: hoe onderscheid je recente van fossiele exemplaren, tenzij je doubletten of levende doubletten aantreft natuurlijk?

Met de wind in de rug, keerden we richting Nederland terug langs meerdere duidelijk afgetekende oude vloedlijnen met massa's schelpen.

Intussen was mijn yoghurt Emmertje helemaal vol en kipte ik de inhoud over in de plasticzak, die ik als reserve had meegenomen. Geconcentreerd - met de neus naar de grond gericht - verzamelde ik nog van alles in mijn Emmertje... om thuis rustig te bekijken.

Tussen de dikke lagen schelpen waren er ook heel wat Wenteltrapjes *Epitonium clathrus* te vinden, gemiddeld een stuk groter dan die in Middelkerke en sommige zelfs nog met dier.

Maar wat werkelijk massaal aanwezig was, waren de lege huisje van de Gevlochten fuikhoren *Nassarius reticulatus*: Over eenzelfde afstand in Middelkerke, vind ik hooguit 1 exemplaar. Hier verzamelde ik er 80! in mijn Emmertje, en dan raapte ik ze bijlange niet allemaal op. Die vele fuikhorens zijn een goed alternatief betaalmiddel voor mijn kleindochters als ze papieren strandbloemen gaan kopen in een pop-up-strandboetiek. Daar betaal je traditiegetrouw vooral met zaagjes, maar een gevlochten fuikhoren wordt door menig jong bloemenverkoopstertje aanvaard en zelfs met een hogere betaalwaarde dan een zaagje. Zo zie je maar dat het handeldrijven met schelpjes nog niet helemaal tot het verleden behoort.

En toen vond ik ineens een heel klein krabje van ca 1 cm: nooit eerder gezien. Dus daarmee naar Francis, die het bestempelde als een zeer bijzondere vondst: een soort kiezelkrabje, dat hij wou meedoen voor verdere determinatie met de belofte het mij terug te bezorgen: Ik was niet weinig trots met mijn bijzondere waarneming en erg nieuwsgierig naar zijn naam. Die kreeg ik: het was de Ruwe kiezelkrab *Ebalia tuberosa*, met een karakteristiek kruisvormig verdikt patroon op zijn rugschild dat net als de rest van krab sterk gekorrelde is.

Francis toonde terloops ook een stuk hout met duidelijke sporen van de paalworm vermoedelijk *Teredo navalis*, geen worm maar een tweekleppig weekdier dat in zee grote ravage kan aanrichten in hout.

Nog vermeldenswaard was de aanwezigheid van talrijke Zeeappels *Psammechinus miliaris* en Zeeklitten *Echinocardium cordatum*. Iemand gaf mij een Zeeappel waarin nog een "binnenste kallelementje" aanwezig was, de zogenaamde lantaarn van Aristoteles,

een ingenieus systeem van kalkstukjes waarmee de zee-egel zijn voedsel afgraast van: naar het schijnt heel mooi: dus meegenomen in mijn emmertje om thuis mijn Zeeappel te “dissecteren” en zijn binnenste te bewonderen.

Op het einde van de wandeling zag ik Dorien terug met haar overvolle grote emmer. We hebben genoeg materiaal voor uren napret met al die strandvondsten.

Na de wandeling gingen we allemaal onze picknick verorberen in De Nachtegaal. Onze eerste prangende vragen werden daar zeer bereidwillig beantwoord door verschillende leden van de Strandwerkgroep, levende encyclopedieën. Die hulp wordt door Dorien en mij enorm geapprecieerd! Zo kregen we meteen zekerheden rond een paar vondsten, waarover we met veel twijfels zaten.

Iemand anders maakte ons opmerkzaam dat er op een Otterschelp van Dorien – behalve driekantige kalkworm en een reeks opeengestapelde muiltjes *Crepidula fornicata*, ook eikapseltjes zaten van de Gevlochten fuikhoren. Weer een nog nooit eerder geziene revelatie! Nu we dat één keer hebben gezien, kunnen we bewust op zoek gaan naar meer dergelijke waarnemingen.

En toen werd er plots gezocht naar iemand om verslag te maken over deze wandeling. Francis en Franky keken in mijn richting, maar ik voelde mij helemaal niet geroepen om dat te doen: ik weet bitter weinig, heb geen nota's genomen, liep vaak nog naar de grond te staren om pas te laat te zien dat Francis verderop al wat uitleg stond te geven...

Maar Francis drong aan: gewoon een beetje de sfeer beschrijven... de soorten zal ik wel aanvullen! En zo was ik plots - met al mijn onwetendheid – verslaggever van de Strandwerkgroep gebombardeerd. Dorien spong mij gediensig ter hulp en samen noteerden we meteen een aantal wapenfeiten van die wandeling als geheugensteuntjes voor het verslag.

Bedankt Francis voor de boeiende en bijzonder leerzame wandeling!

**Filips de Goedekaai 1/0203
9000 Gent**